CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	**Cyngor Llawn**
Dyddiad:	**25 Medi 2018**
Pwnc:	**Rôl ac Atebolrwydd y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol**
Aelod(au) Portffolio:	**Y Cynghorydd Llinos Medi Huws**
Pennaeth Gwasanaeth:	**Dr Caroline Turner – Prif Weithredwr Cynorthwyol a'r Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol**
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	**Dr Caroline Turner – Prif Weithredwr Cynorthwyol a'r Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol** **Dafydd R Bulman – Rheolwr Trawsnewid Strategol a Busnes**
Aelodau Lleol:	**Yr holl Aelodau Etholedig**

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn gosod cyfeiriad newydd ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru. Mae Rhan 8 y Ddeddf a'r Côd Ymarfer perthnasol yn nodi rôl Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol. Yn unol â'r Ddeddf, cytundeb y Cyngor yw'r Protocol hwn sy'n nodi rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol, sef un o swyddogaethau'r Prif Weithredwr Cynorthwyol ar gyfer Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes.

Mae'r protocol sydd ynghlwm fel Atodiad 1 yn nodi trefniadau Cyngor Sir Ynys Môn mewn perthynas â dyletswyddau'r Cyfarwyddwr. Cafodd y Protocol gwreiddiol ei ddrafftio 2 flynedd yn ôl ac fe'i adolygwyd yn 2018 gan y Prif Weithredwr Cynorthwyol a'r Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol gyda chymorth y Rheolwr Trawsnewid Strategol a Busnes, drwy ymgynghori gydag uwch swyddogion ar draws yr awdurdod lleol.

Argymhellion:

Bod y Cyngor:

1.1. Yn mabwysiadu'r Protocol sydd wedi'i gynnwys yn Atodiad 1;
1.2. Yn awdurdodi Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) a Swyddog Monitro'r Cyngor i wneud y newidiadau angenrheidiol i'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) yn y Cyfansoddiad ac unrhyw newidiadau'n deillio o hynny, er mwyn adlewyrchu'r ffaith bod y Protocol yn Atodiad 1 wedi cael ei fabwysiadu.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu

gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?
Ni chafodd unrhyw opsiynau eraill eu trafod oherwydd mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 – Rhan 8, y Côd Ymarfer ar Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn amlinellu rôl y cyfarwyddwr.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?
Oherwydd bod yr adroddiad yn cynnig newid i'r Cynllun Dirprwyo, sydd yn rhan o'r Cyfansoddiad, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith ei ystyried cyn i'r Cyngor wneud penderfyniad terfynol.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?
Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?
Dim goblygiadau i'r gyllideb.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	**Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA)** (mandadol)	Trafodwyd y papur mewn cyfarfod o'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ar 28 Awst 2018
2	**Cyllid / Adran 151** (mandadol)	Trafodwyd y papur mewn cyfarfod o'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ar 28 Awst 2018
3	**Cyfreithiol / Swyddog Monitro** (mandadol)	Ymgynghorwyd gyda'r Swyddog Monitro ynghylch cynnwys y Protocol ac mae wedi drafftio newidiadau arfaethedig i Gyfansoddiad y Cyngor.
4	**Adnoddau Dynol (AD)**	
5	**Eiddo**	
6	**Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)**	
7	**Caffael**	
8	**Sgriwtini**	
8	**Aelodau Lleol**	
9	**Unrhyw gyrff allanol eraill**	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	**Economaidd**	
2	**Gwrthdlodi**	
3	**Trosedd ac Anhrefn**	
4	**Amgylcheddol**	
5	**Cydraddoldebau**	

6	**Cytundebau Canlyniad**	
7	**Arall**	

F - Atodiadau:
Atodiad 1 – Rôl ac Atebolrwydd y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol dan Ran 8 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014: Protocol i Alluogi'r Cyfarwyddwr i gwrdd â Disgwyliadau'r Swydd yn Ynys Môn

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 – Rhan 8 y Côd Ymarfer ar Rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol (Swyddogaeth Gwasanaethau Cymdeithasol) http://gov.wales/docs/dhss/publications/160322part8en.pdf

RÔL AC ATEBOLRWYDD CYFARWYDDWR STATUDOL Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL DAN RAN 8 O DDEDDF GWASANAETHAU CYMDEITHASOL A LLESIANT (CYMRU) 2014: PROTOCOL I ALLUOGI'R CYFARWYDDWR I GYFLAWNI DISGWYLIADAU'R SWYDD YN YNYS MÔN.

CYFLWYNIAD

Rhaid i'r Awdurdod Lleol benodi swyddog, a elwir yn Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, at ddibenion ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol. Wrth wneud hynny rhaid i'r Awdurdod Lleol sicrhau bod y person wedi dangos cymwyseddau a bennir gan Weinidogion Cymru (Atodiad 1). Nodir y rhain yn y Côd Ymarfer a gyhoeddwyd gan Weinidogion i gefnogi gweithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol wrth wraidd Cymdeithas Cymru ac yn gyfrifol am gefnogi, diwallu anghenion a diogelu plant a phobl ifanc a'u teuluoedd, pobl anabl, sydd ag anableddau dysgu, profiad o iechyd meddwl gwael a phobl hŷn. Mae awdurdodau lleol yn gyfrifol am ddarparu'r gwasanaethau hyn ac am sicrhau eu bod yn diwallu anghenion eu poblogaeth o ran gofal a chymorth. Mae'r Côd Ymarfer yn nodi'r rôl arweinyddiaeth strategol y mae'n rhaid i'r Cyfarwyddwr ei chyflawni os bydd yr awdurdod yn sicrhau y caiff llesiant ei hyrwyddo a'r gwasanaethau gofal a chymorth, sy'n cyflawni'r egwyddorion y sefydlir y Ddeddf arnynt, eu darparu'n effeithiol. Rhaid i'r Cyfarwyddwr fod yn ffynhonnell cyngor i'r awdurdod ar holl faterion y gwasanaethau cymdeithasol a bod yn gyfrifol am wneud penderfyniadau mewn perthynas ag unigolion yn ei ardal yn unol â gofynion deddfwriaeth. Mae'r Côd Ymarfer yn glir ynghylch y trefniadau y mae'n rhaid i awdurdodau eu rhoi ar waith ac mae'r ddogfen hon yn ystyried goblygiadau'r Côd ar gyfer rôl ac atebolrwydd y Cyfarwyddwr yn yr Awdurdod hwn.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol fod yn atebol am ansawdd gwasanaethau a'r gwaith o ddarparu gwasanaethau at ddibenion cyflawni swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol, gan gynnwys sicrhau bod trefniadau diogelu effeithiol ar waith. Mae'r cyfarwyddwr yn chwarae rhan hollbwysig o safbwynt sicrhau'r gefnogaeth

wleidyddol a chorfforaethol hanfodol ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol. Rhaid i’r Cyfarwyddwr reoli gwasanaethau a pherfformiad yn effeithiol a dangos ymdeimlad clir o gyfeiriad strategol ynghyd ag arweinyddiaeth broffesiynol ar gyfer staff a gwasanaethau; meithrin cydberthnasau cydweithio effeithiol oddi mewn i’r awdurdod lleol a’r tu allan iddo, gan gynnwys trefniadau integredig ffurfiol gyda byrddau iechyd a hybu’r gwaith o gyflawni canlyniadau gwell i bobl. Lle mae gwasanaethau'n cael eu darparu mewn partneriaeth, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sy’n parhau i fod yn atebol am gyflawni swyddogaethau'r gwasanaethau cymdeithasol.

Dylid deall rôl Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a dylai'r Awdurdod Lleol gael trefniadau ar waith sy'n galluogi'r Cyfarwyddwr i gyflawni ei gyfrifoldebau i'r eithaf. Er bod y Protocol hwn yn anelu at gyfleu’r ddealltwriaeth honno, nid yw'n sefyll ar ei ben ei hun, a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r dogfennau llywodraethu cyffredinol eraill. Mae'n cwrdd â gofynion y Côd bod “rhaid i drefniadau gweithio a ddiffiniwyd fod ar waith rhwng cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol ac uwch-swyddogion eraill yn yr awdurdod lleol er mwyn sicrhau y cyflawnir atebolrwydd cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol".

Mae'r Côd yn mynnu bod "Rhaid cytuno’n iawn ar y berthynas rhwng pennaeth y gwasanaeth cyflogedig a chyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol a rhaid iddi gael ei chyfleu’n briodol i gynghorwyr, swyddogion a phartneriaid. Rhaid i hynny gael ei ategu mewn dogfennau llywodraethu a dirprwyo a ddylai gael eu hadolygu’n rheolaidd." Mae'r Côd yn rhoi pwyslais mawr ar y rhan hollbwysig y mae'n rhaid i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig ei chwarae i sicrhau bod trefniadau ar waith i alluogi'r Cyfarwyddwr i gyflawni'r disgwyliadau sy'n rhan o'r rôl, bod y rôl hon yn cael ei deall ar draws yr Awdurdod a chan bartneriaid a bod effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn cael ei adolygu'n rheolaidd. I gydnabod hyn, mae Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig wedi goruchwylio ac wedi adolygu gwaith paratoi’r Protocol hwn i sicrhau ei fod wedi'i gynhyrchu ar y cyd â'r holl chwaraewyr allweddol. Mae'r Protocol hwn yn diffinio'r berthynas a'r trefniadau gweithio rhwng Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, Uwch-swyddogion ac Aelodau i sicrhau y bodlonir atebolrwydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau

Cymdeithasol. Cytunwyd y bydd y Protocol yn cael ei adolygu o leiaf bob tair blynedd, neu pan geir newidiadau strwythurol neu ddeddfwriaethol. Rhaid i Bennaeth y Gwasanaethau Cyflogedig, mewn partneriaeth â Chyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, werthuso effeithiolrwydd y trefniadau a ddiffiniwyd wrth gefnogi'r gwaith o gyflawni'r swyddogaethau.

Mae'r Protocol wedi'i fabwysiadu'n ffurfiol gan Uwch-dîm Rheoli'r Awdurdod a'r Cyngor. Mae'n tynnu ar ofynion y Côd Ymarfer, yn nodi Rôl ac Atebolrwydd y Cyfarwyddwr ac yn disgrifio'r fframwaith trefniadau sydd ar waith yn yr Awdurdod i alluogi'r Cyfarwyddwr i gyflawni'r hyn sy'n ofynnol ar ran yr Awdurdod.

LLYWODRAETHIANT AC ATEBOLRWYDD CYFARWYDDWR Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Perthynas â Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol adrodd yn uniongyrchol i Bennaeth y Gwasanaethau Cyflogedig, a byddant yn cael amser cyfarfod rheolaidd fel rhan o'u perthynas atebolrwydd. Rhaid i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig sicrhau ei fod yn goruchwylio trefniadau’n fanwl bob amser a sicrhau bod gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu hystyried yn flaenoriaeth gorfforaethol. Mae gan bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig swyddogaeth allweddol o safbwynt galluogi Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol, a rhaid iddo sicrhau bod seilwaith corfforaethol yn cynorthwyo’r cyfarwyddwr i gyflawni ei atebolrwydd statudol.

Yn y cyd-destun hwn, rhaid i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig sicrhau bod Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol: -

- Â swydd digon uchel i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod;

- Yn aelod o'r Uwch-dîm Arweinyddiaeth a bod â mynediad uniongyrchol at Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig ac Aelodau Etholedig ac adrodd yn uniongyrchol iddynt;
- Yn rhinwedd yr aelodaeth honno, rhaid iddo allu cyfrannu at weledigaeth a chyfeiriad y Cyngor a sicrhau bod gwasanaethau'n hyrwyddo llesiant pobl ag anghenion o ran gofal a chymorth;
- Sicrhau bod gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu hystyried fel blaenoriaeth gorfforaethol;
- Sicrhau bod y Cyfarwyddwr yn adrodd i'r Cyngor yn unol â'r atebolrwydd craidd.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig sicrhau bod:

- Fframwaith Perfformiad yr Awdurdod Lleol yn gadarn ac yn adrodd ar faterion y Gwasanaethau Cymdeithasol ar draws y sefydliad, gan adrodd ar lefel gorfforaethol ac i Aelodau Etholedig ar berfformiad yr awdurdod.
- Fframwaith Perfformiad yr Awdurdod Lleol yn caniatáu i Bennaeth y Gwasanaethau Cyflogedig ganfod unrhyw fethiant systemig a pharhaus yng nghyswllt safonau ac ansawdd gwasanaethau gofal a chymorth.

Fel aelod o’r Uwch-dîm Arweinyddiaeth, mae gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ddyletswydd i ystyried goblygiadau cyffredinol o ran adnoddau, gan gynnwys materion cyllidebol. Mae Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a Chyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gyfrifol am sicrhau bod cynghorwyr yn cael cyngor clir ynghylch lefel yr adnoddau sy’n ofynnol er mwyn i awdurdod lleol allu cyflawni ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yn effeithiol.

Rhaid i’r Cyfarwyddwr:

- Sicrhau bod Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, y Pwyllgor Gwaith a chynghorwyr yn gallu cael y cyngor a’r wybodaeth broffesiynol orau, ddiweddaraf am bob agwedd ar wasanaethau gofal a chymorth;

- Rhoi sicrwydd i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a chynghorwyr bod swyddogaethau statudol a bennwyd i’r awdurdod wedi’u cyflawni, a bod gwybodaeth reoli briodol a chofnodion cywir yn cael eu cadw;
- Mewn cydweithrediad â Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, adnabod blaenoriaethau, heriau a risgiau ar draws pob agwedd ar wasanaethau cymdeithasol, gan gynnwys meysydd lle mae problemau staffio’n cael effaith ar allu’r cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol, a chynghori cynghorwyr yn eu cylch;
- Briffio Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a chynghorwyr allweddol ynghylch achosion â phroffil uchel a materion eraill sy’n debygol o beri pryder i’r cyhoedd;

Datrys Gwahaniaethau:

Ar adegau, gallai gwahaniaethau barn a gwahaniaethau mewn cyngor posib i Gynghorwyr weithiau godi rhwng Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Uwch-swyddogion eraill. Mae materion sy'n ymwneud â Gweithlu ac anghenion adnoddau yn feysydd penodol lle gallai hyn godi. Mae'n bwysig bod y Protocol hwn yn pennu'r safon y dylid ei defnyddio i ddatrys y sefyllfaoedd hyn a dangosir isod sut caiff ei ddefnyddio.

Bydd y mater o ran yr adnoddau sydd ar gael i fodloni rhwymedigaethau gwasanaeth cyffredinol yr Awdurdod bob amser yn fater sensitif ac anodd. Bydd tensiynau rhwng yr angen am adnoddau ychwanegol ar y naill law ac i gyflawni arbedion ar y llall. Mewn sefyllfa o'r fath, mae gan Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, ynghyd â'r Pennaeth Adnoddau, gyfrifoldeb dros sicrhau bod Uwch-swyddogion a Chynghorwyr yn cael cyngor clir ar y sefyllfa ariannol y mae'r Awdurdod yn ei wynebu ac ar lefel yr adnoddau sydd eu hangen i gwrdd â rhwymedigaethau statudol y Cyngor a dyheadau polisïau eraill. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol roi cyngor ar yr adnoddau sydd eu hangen i gyflawni swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yr Awdurdod a gallai hyn fod yn her o fewn y sefyllfa ariannol gyffredinol sy'n bodoli.

Bydd rhaid i'r trefniadau gweithio y cytunir arnynt rhwng y Cyfarwyddwr a Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig ymdrin â sefyllfaoedd lle mae gwahaniaethau barn nad ydynt wedi'u

datrys trwy sicrhau bod cyngor y Cyfarwyddwr ar gael i'r Cynghorwyr ochr yn ochr â barn Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig.

Rhaid i'r Awdurdod fod wedi ymrwymo i sicrhau bod penderfyniadau a gyrhaeddir ar ôl cwblhau'r broses hon yn eiddo i'r Awdurdod yn gyffredinol. Dylai'r dull hwn gael ei weithredu mewn sefyllfaoedd eraill lle ceir gwahaniaethau barn nad yw swyddogion wedi gallu eu datrys eu hunain.

Cyflawni Atebolrwydd Craidd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol

Mae'r Protocol yn cyfeirio'n benodol at y cyfraniad y mae'n rhaid i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, Uwch-reolwyr o fewn Adran y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Pennaeth Dysgu ei wneud i alluogi'r Cyfarwyddwr i gyflawni'r atebolrwydd craidd sy'n rhan o'r rôl. Mae hefyd yn bwysig cydnabod bod gan eraill ymhlith Uwch-reolwyr yr Awdurdod ran yr un mor bwysig i'w chwarae. Mae'n bwysig sicrhau bod eu rolau a'u cyfrifoldebau’n cael eu cydnabod, ond bydd disgwyl y bydd y ffaith y byddant yn gweithio'n effeithiol gyda'i gilydd yn cryfhau perfformiad yr Awdurdod tra hefyd yn peidio â pheryglu meysydd cyfrifoldeb unigol.

Rhaid i'r Cyfarwyddwr allu galw ar gefnogaeth cydweithwyr lle mae angen cyfraniadau penodol mewn meysydd megis datblygu polisïau a gwasanaethau, mentrau cydweithio a chynhyrchu Adroddiadau sy'n ymdrin â chyflawni cyfrifoldebau gwasanaethau cymdeithasol. Bydd yr adroddiadau'n cynnwys y rhai hynny i Uwch-dîm Rheoli'r Awdurdod neu'r Cyngor ac a wneir fel rhan o fusnes arferol neu sy'n ymateb i faes pryder penodol. Cyfeirir at Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr yn ddiweddarach yn y Protocol hwn ac mae'n rhaid yn bendant gael cyfraniadau gan brif swyddogion sy'n gyfrifol am feysydd gwasanaeth eraill ar gyfer hwn. Yn yr un modd, rhaid iddynt hefyd fod yn effro i'r angen i sicrhau y gofynnir am farn y Cyfarwyddwr ar bob mater a allai gael effaith ar y modd y mae’r Awdurdod yn cyflawni ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol ac y caiff ei nodi mewn unrhyw adroddiadau a gyflwynir ar gyfer gwneud penderfyniad.

Yn yr un modd, bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn rhoi cymorth i brif swyddogion eraill mewn meysydd lle mai’r Cyfarwyddwr sydd â’r prif gyfrifoldeb. Mae rhoi

cyngor ac arweiniad i adrannau eraill ar ffyrdd o gryfhau eu trefniadau ar gyfer diogelu plant ac oedolion yn enghraifft arbennig o bwysig o'r gefnogaeth y mae'n rhaid i'r Cyfarwyddwr ei rhoi fel rhan o drefniadau'r naill ochr a'r llall a ddylai fodoli rhwng y Cyfarwyddwr a chydweithwyr uwch eraill.

Rhaid i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig fodloni ei hun fod yr holl drefniadau hyn yn gweithio'n effeithiol a bod Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gallu cyflawni'r disgwyliadau sy'n rhan o'r rôl.

Perthynas â'r Penaethiaid Gwasanaeth a Rheolwyr Gwasanaeth

Mae angen trafod yn glir a phenodol drefniadau gweithio rhwng Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ac uwch-swyddogion eraill o fewn Adran y Gwasanaethau Cymdeithasol. Lle mae cyfrifoldeb dros gyflwyno unrhyw ran o swyddogaeth y gwasanaethau cymdeithasol y tu allan i reolaeth llinell uniongyrchol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, yna mae angen dogfennu'r trefniadau hyn i egluro a sicrhau y cyflawnir swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yn effeithiol. Mae angen nodi'r cyfrifoldebau a ddirprwyir yn y modd hwn mewn Cynlluniau Dirprwyo Cymeradwy ar gyfer Adran y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Awdurdod. Fodd bynnag, rhaid iddi fod yn glir na ellir dirprwyo atebolrwydd yn y pen draw a phery hwn gyda Chyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae'r Pennaeth Gwasanaethau Plant a'r Pennaeth Gwasanaethau Oedolion yn adrodd yn uniongyrchol i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol: a byddant yn cael amser cyfarfod rheolaidd fel rhan o'u perthynas atebolrwydd. Mae'r Penaethiaid Gwasanaeth yn darparu arweinyddiaeth a rheolaeth strategol, broffesiynol a gweithredol o fewn eu gwasanaethau, gan sicrhau bod mesurau diogelu perthnasol ar waith i ddiogelu plant a phobl fregus, bod lefel dda o gefnogaeth yn cael ei rhoi i'r rhai y mae angen gofal a chymorth arnynt, yn ogystal ag i'w gofalwyr, ac annog canlyniadau da i blant a phobl. Rhan allweddol o'u rôl yw sicrhau y gweithredir ar atebolrwydd statudol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn effeithiol trwy gyflenwi a dirprwyo, gydag atebolrwydd clir am berfformiad y Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae gan y ddau Bennaeth Gwasanaeth fframweithiau perfformiad yn eu lle a chyflwynant adroddiadau perfformiad chwarterol i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau

Cymdeithasol: ac yn chwarterol, ceir adroddiad cynhwysfawr ar berfformiad, ariannol a rheoli risg.

Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithio'n agos gyda'r Unigolyn Cyfrifol yn yr uned darparwyr. Mae gan yr Uned Darparwyr Bolisi Llywodraethu a Sicrhau Ansawdd sy'n amlinellu y bydd y Cyfarwyddwr a'r Unigolyn Cyfrifol yn cyfarfod yn ffurfiol bob chwe mis ac y bydd yr Unigolyn Cyfrifol yn cyhoeddi adroddiad blynyddol dan Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016. Mae dyletswydd ar yr Unigolyn Cyfrifol i roi gwybod i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol am faterion sy'n peri pryder pan fyddant yn codi.

Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol hefyd yn gweithio'n agos gyda'r Gwasanaethau Tai mewn perthynas â llesiant a'r rhaglen ataliol a nodwyd yn y polisi hwn.

Mewn perthynas â'r berthynas â'r holl Benaethiaid Gwasanaeth, rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol:

- Sicrhau fod gan bob Gwasanaeth drefniadau priodol ar waith i warchod oedolion a phlant sy'n fregus. Rhaid i Benaethiaid Gwasanaeth Unigol fod yn atebol i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol o ran eu trefniadau diogelu.
- Sicrhau, mewn cydweithrediad â’r Pennaeth Gwasanaethau Plant, y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a'r Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol) bod systemau priodol ar waith ar gyfer cynllunio, hyfforddi a datblygiad proffesiynol gweithlu’r Gwasanaethau Cymdeithasol er mwyn hyrwyddo gwaith cadw staff ac ansawdd y gwasanaethau.
- Rhoi arweiniad strategol i sicrhau bod gwasanaethau unigol awdurdod lleol yn cyfrannu at hyrwyddo llesiant pawb sydd ag anghenion o ran gofal a chymorth.

Rôl y Pennaeth Dysgu

Mae Adran 27 Deddf Plant 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol benodi Cyfarwyddwr Arweiniol ar gyfer y gwasanaethau plant a phobl ifanc i gydlynu a goruchwylio

trefniadau i wella llesiant plant yn ardal yr awdurdod lleol yn Ynys Môn. Y person a ddynodir yw'r Pennaeth Dysgu.

Yn yr Awdurdod Lleol hwn, mae dwy rôl wahanol ar gyfer Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a’r Cyfarwyddwr Arweiniol Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc. Bydd gorgyffwrdd rhwng y ddwy rôl. Bydd y Cyfarwyddwr Arweiniol Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc yn ceisio rhoi sylw i anghenion llesiant pob plentyn. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ganolbwyntio ar wella llesiant plant yn benodol gydag anghenion o ran gofal a chymorth a gwarchod plant rhag niwed. Wrth weithredu'r Protocol hwn, rhaid i'r Awdurdod fod yn glir ynghylch yr hyn y mae bob rôl yn canolbwyntio arno. Mae'n hanfodol eu bod yn cael eu gweld yn ategu ei gilydd ac mae'n rhaid i'r unigolion sy'n ymgymryd â'r rolau priodol hyn gydgysylltu'n rheolaidd ac yn ffurfiol bob wyth wythnos. Rhaid i'r Uwch-dîm Arweinyddiaeth adolygu effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn ôl yr angen.

Perthynas â Chymuned Fwy Diogel

Yn yr Awdurdod Lleol hwn, y prif weithredwr cynorthwyol (Partneriaeth) sy’n arwain ar ddiogelwch cymunedol. Rhaid i gyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol a'r Prif Weithredwr Cynorthwyol gysylltu’n rheolaidd ar faterion sy'n berthnasol i'r ddau faes.

Perthynas â’r Arweinydd a’r Deilydd Portffolio

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, ar y cyd â Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, ddatblygu capasiti’r Arweinydd a’r Deilydd Portffolio i gefnogi'r rôl a dal deilyddion swyddi i gyfrif, gan gynnwys mewn perthynas â chynhyrchu'r Adroddiad Blynyddol. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sicrhau bod yr Arweinydd a'r Aelod Portffolio yn glir ynghylch y wybodaeth y dylent ei disgwyl mewn perthynas â chyflawni swyddogaethau penodol gwasanaethau cymdeithasol a gweithgareddau ehangach i hyrwyddo llesiant pobl ag anghenion o ran gofal a chymorth.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol roi i'r Arweinydd a'r Deilydd Portffolio y cyngor a’r wybodaeth broffesiynol, ddiweddaraf ar bob agwedd ar wasanaethau gofal a chymorth; sicrhau bod y swyddogaethau statudol a osodwyd ar yr awdurdod wedi'u cynnal, a bod gwybodaeth reoli gywir a chofnodion cywir yn cael eu cadw; a sicrhau bod prosesau rheoli perfformiad effeithiol ar waith.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol friffio'r Arweinydd a'r Aelod Portffolio ar faterion â phroffil uchel a materion eraill sy'n debygol o achosi pryder i'r cyhoedd ac ar strategaethau ar gyfer gwella dulliau ymyrryd, darparu gwasanaethau, ymarfer a defnyddio adnoddau. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol nodi a chynghori'r Arweinydd a'r Deilydd Portffolio ar flaenoriaethau, heriau a risgiau ar draws bob agwedd ar wasanaethau cymdeithasol, gan gynnwys amgylchiadau lle mae materion staffio yn cael effaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.

Bydd gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol amser cyfarfod rheolaidd gydag Arweinydd y Cyngor a'r Deilydd Portffolio.

Perthynas ag Aelodau

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, ar y cyd â Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, ddatblygu capasiti Aelodau Etholedig i gefnogi'r rôl a dal deilyddion swyddi i gyfrif, gan gynnwys mewn perthynas â chynhyrchu'r Adroddiad Blynyddol. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sicrhau bod Aelodau Etholedig yn glir ynghylch y wybodaeth y dylent ei disgwyl mewn perthynas â chyflawni swyddogaethau penodol gwasanaethau cymdeithasol a gweithgareddau ehangach i hyrwyddo llesiant pobl ag anghenion o ran gofal a chymorth. Yn y cyd-destun hwn, mae'r Awdurdod Lleol wedi sefydlu Panel Gwella Gwasanaethau Plant a bydd yn defnyddio'r trefniadau presennol, gan gynnwys Sesiynau Briffio Aelodau, perthynas â'r Deilydd Portffolio, yr Arweinydd, y Pwyllgor Gwaith a Chadeirydd Sgriwtini. Bydd y trefniant hwn yn cael ei adolygu o leiaf bob tair blynedd.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol roi’r cyngor a’r wybodaeth broffesiynol, ddiweddaraf ar bob agwedd ar wasanaethau gofal a chymorth; sicrhau bod y swyddogaethau

statudol a osodwyd ar yr awdurdod wedi'u cynnal, a bod gwybodaeth reoli gywir a chofnodion cywir yn cael eu cadw; a sicrhau bod prosesau rheoli perfformiad effeithiol ar waith.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol gynghori aelodau arweiniol ar faterion â phroffil uchel a materion eraill sy'n debygol o achosi pryder i'r cyhoedd ac ar strategaethau i wella dulliau ymyrryd, darparu gwasanaethau, ymarfer a defnyddio adnoddau. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol nodi a chynghori Aelodau Etholedig ar flaenoriaethau, heriau a risgiau ar draws bob agwedd ar wasanaethau cymdeithasol, gan gynnwys amgylchiadau lle mae materion staffio yn cael effaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.

Perthynas ag Arolygiaethau a Rheoleiddwyr

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol arwain a chynorthwyo gwaith ymgysylltu a chydweithredu parhaus ag arolygiaethau a rheoleiddwyr bob un o swyddogion yr awdurdod lleol yng nghyswllt paratoi a chynnal unrhyw adolygiadau o berfformiad swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol, ac unrhyw wasanaethau gofal a chymorth eraill a ddarperir yn ardal yr awdurdod lleol. Mae hynny’n cynnwys sicrhau bod arolygiaethau a rheoleiddwyr yn cael yr holl wybodaeth berthnasol. Rhaid i’r Cyfarwyddwr adrodd i’r cyngor ar fanylion unrhyw adroddiad arolygu neu reoleiddio ar berfformiad gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol. Bydd yn egluro, mewn ymateb i’r adroddiad hwnnw, pa gamau gweithredu priodol a gymerir i wella gwasanaethau sy’n hyrwyddo llesiant pobl ag anghenion o ran gofal a chymorth neu i atal anghenion o’r fath rhag datblygu neu i arafu’r graddau y maent yn datblygu.

Plant a’u Teuluoedd

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sicrhau bod trefniadau strategol ar waith i ddarparu ar gyfer cydweithredu ar draws yr awdurdod lleol a chyda phartneriaid er mwyn darparu gwasanaeth gofal a chymorth yn effeithiol. Rhaid rhoi pwyslais cryf ar atal ac ymyrraeth gynnar, yn ogystal â rhwyddineb mynediad at wybodaeth a chyngor. Rhaid canolbwyntio ar alluogi teuluoedd i fod yn wydn a thynnu ar eu hadnoddau a'u cymuned eu

hunain. Y nod yw cefnogi oedolion a theuluoedd sy'n fregus i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib. Byddwn yn gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau y gallant ymdopi'n effeithiol gyda newid.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol roi arweiniad a dangos strategaeth i reoli risg yn hyderus a chydweithredu'n effeithiol gyda'r ystod lawn o bartneriaid i weithio gyda theuluoedd ar 'ymyl gofal', gan sicrhau bod yr anghenion yn cael eu hasesu'n gywir a'u bodloni, fel mai dim ond y plant hynny y mae angen llety arnynt sy'n cael eu lletya a bod trefniadau'n cael eu gwneud ar yr adeg iawn. Mae gan yr Awdurdod Lleol Banel Rhiant Corfforaethol y mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn aelod ohono. Rhaid i'r trefniadau ddarparu ar gyfer gwaith cynllunio sy'n cynnwys pob agwedd ar les y plentyn, gan gynnwys anghenion iechyd a datblygiad, sefydlogrwydd a pharhad, a chyrhaeddiad addysgol, ac maent yn canolbwyntio ar wella canlyniadau i blant sy'n derbyn gofal. Elfen allweddol o'r cyfrifoldebau yw gweithio gyda rhieni, teuluoedd a gofalwyr maeth i gadw plant a phobl ifanc yn eu cymunedau, lle bo'n bosib ac yn briodol.

Lleisiau defnyddwyr gwasanaeth

Mae gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol rôl wrth wrando ar leisiau a phryderon defnyddwyr gwasanaethau. Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn darparu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer gwella llesiant oedolion a phlant y mae angen gofal a chymorth arnynt, a gofalwyr y mae angen cefnogaeth arnynt, ac ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru. Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn sicrhau bod gwasanaethau'n hyrwyddo annibyniaeth pobl i roi llais a rheolaeth gryfach iddynt.

Llesiant a dyletswyddau hollgyffredinol

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ystyried y ddyletswydd llesiant a dyletswyddau hollgyffredinol eraill sy'n ymwneud â'r modd y mae'r awdurdod lleol yn arfer

pob un o'i swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ddangos arweinyddiaeth strategol o safbwynt sicrhau bod yr holl wasanaethau gofal a chymorth a ddarperir yn ardal yr awdurdod lleol yn ceisio hyrwyddo llesiant pawb sydd ag anghenion o ran gofal a chymorth.

Wrth wneud hynny, bydd y Cyfarwyddwr yn gallu galw ar adnoddau ehangach yr Awdurdod Lleol. Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn hyrwyddo cydweithrediad o fewn yr awdurdod lleol. Mae gan Benaethiaid Gwasanaeth unigol a chyfarfod misol y Penaethiaid Gwasanaeth, fel corff llywodraethu cyfunol, rôl ac atebolrwydd allweddol wrth geisio sicrhau y bodlonir llesiant holl drigolion yr Ynys.

Cydweithredu, gweithio mewn partneriaeth ac mewn modd integredig

- Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol arwain ar ddatblygu trefniadau effeithiol, gan gynnwys ar lefel partneriaeth ranbarthol, i hyrwyddo cydweithrediad i:
- gwella llesiant pobl ag anghenion o ran gofal a chymorth, gan gynnwys gofalwyr y mae angen cymorth arnynt;
- gwella ansawdd y gofal a'r gefnogaeth i bobl, gan gynnwys cefnogaeth i ofalwyr;
- gwarchod oedolion sydd ag anghenion o ran gofal a chymorth ac sydd mewn perygl neu'n cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso; a
- gwarchod plant sydd mewn perygl neu sy'n cael eu cam-drin neu eu hesgeuluso

Mae gan yr Awdurdod Lleol fframweithiau yn eu lle i gefnogi'r amcan hwn, gan gynnwys cymryd rhan yn y Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol, a'r Cydweithio Rhanbarthol dan Gydweithrediaeth Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol Gogledd Cymru. Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn aelod o'r ddau fwrdd ac yn cefnogi gwaith y byrddau, ac yn sicrhau bod gwybodaeth gan y byrddau yn dangos yn glir sut mae unrhyw swyddogaethau'r gwasanaethau cymdeithasol wedi'u cyflawni. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sicrhau bod y cydweithrediad rhanbarthol hwn yn arwain at well effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd mewn perthynas â darparu gwasanaethau gofal a

chymorth i roi sylw i anghenion o ran gofal a chymorth, ac anghenion o ran cymorth i ofalwyr, a nodir yn yr Adroddiad Asesu Poblogaeth.

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol geisio datblygu amgylchedd effeithiol ar gyfer hyrwyddo cydweithrediad â phartneriaid allanol, gan gynnwys y Bwrdd Iechyd Lleol, Heddlu Gogledd Cymru, y trydydd sector a’r sector annibynnol, yng nghyswllt pobl sydd ag anghenion o ran gofal a chymorth. Yn lleol, mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn arwain y cydweithredu gyda'r Bwrdd Iechyd Lleol trwy Gyfarfod Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig y Gorllewin sy'n adrodd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn cwrdd â'r corff ymbarél ar gyfer y trydydd sector - Medrwn Môn - yn rheolaidd: a bydd yn cwrdd â chynrychiolwyr y trydydd sector a'r sector annibynnol yn flynyddol o leiaf.

Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn adrodd i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig, fel aelod o'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, i sicrhau bod unrhyw broblemau o gydweithrediad rhyngasiantaethol a bylchau rhwng gwasanaethau’n cael eu nodi a'u datrys.

Mae'n bwysig cydnabod nad yw cyfraniad y Cyfarwyddwr a chyfraniad y partneriaethau hyn yn cael effaith ar atebolrwydd y Cyfarwyddwr i Gyngor Sir Ynys Môn mewn unrhyw ffordd nac yn gwanhau nac yn tywyllu’r cyfryw atebolrwydd rhag cyflawni ei gyfrifoldebau gwasanaethau cymdeithasol yn effeithiol.

Ymgysylltu â dinasyddion a chymunedau

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sicrhau, wrth nodi ystod a lefel y gwasanaethau sy’n ofynnol i ymateb i’r anghenion o ran gofal a chymorth a nodwyd gan yr asesiad poblogaeth, sicrhau y mabwysiedir dull cydweithredol o gynllunio, datblygu, caffael a darparu gwasanaethau. Mae gan yr Awdurdod Lleol fforymau cyfranogi a phroses i gefnogi hyn, gan gynnwys Fforwm Cynghorau Tref a Chymyned. Ymgymerir â’r rôl hon ar y cyd gyda'r Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau)

Diogelu

Mae'r Cod Ymarfer yn rhoi pwyslais mawr ar bwysigrwydd y rôl Diogelu: "Mae pawb yn gyfrifol am ddiogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin neu'u hesgeuluso. Fodd bynnag, rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ddangos arweinyddiaeth er mwyn sicrhau bod trefniadau diogelu effeithiol ar waith yn yr awdurdod lleol a chyda phartneriaid perthnasol."

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ddangos arweiniad i sicrhau bod trefniadau diogelu effeithiol ar waith o fewn yr awdurdod lleol a chan bartneriaid perthnasol. Yn y cyd-destun hwn, mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn aelod o Fyrddau Diogelu Rhanbarthol Gogledd Cymru. Yn absenoldeb y Cyfarwyddwr, mae'n bosib y gallai swyddog arall sy'n dderbyniol i'r Cyfarwyddwr ac sydd â swydd ddigon uchel fynd yn ei le. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol gefnogi gwaith partneriaeth effeithiol a sicrhau bod y Byrddau Diogelu'n arfer eu dyletswyddau diogelu'n effeithiol ar y cyd. Mae'r rhain yn cynnwys mewn perthynas â:

- Chyfrannu at adolygu a datblygu polisïau a gweithdrefnau i ddiogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl
- Codi ymwybyddiaeth o achosion o gam-drin, esgeuluso a niweidio mewn ardal Bwrdd
- Adolygu'n rheolaidd pa mor effeithiol yw mesurau diogelu lleol
- Cynnal Adolygiadau Ymarfer Plant ac Adolygiadau Ymarfer Oedolion a sicrhau bod gwersi'n cael eu dysgu ohonynt
- Dosbarthu gwybodaeth am arfer gorau a gwaith dysgu'n ymwneud â Diogelu
- Sicrhau bod ymarferwyr ar draws pob partner diogelu'n cael hyfforddiant priodol ynghylch diogelu neu'n gallu cael gafael ar hyfforddiant o'r fath
- Sicrhau y ceir trefniadau effeithiol a ddeellir ac a hyrwyddir ar gyfer adrodd ynghylch plant ac oedolion yr amheuir eu bod mewn perygl o gael eu cam-drin neu'u hesgeuluso.

Mae'r Cyfarwyddwr yn cadeirio'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol (Strategol). Mae’r aelodaeth yn cynnwys yr holl Benaethiaid Gwasanaeth a'r Uwch-dîm Rheoli, ac mae'n cyfarfod bob chwarter. Mae gan yr Awdurdod Lleol ei Bolisi Diogelu Corfforaethol, ei Gynllun Gweithredu a'i Fframwaith Adrodd yn eu lle sy'n gosod y disgwyliadau ar bob gwasanaeth a'u hatebolrwydd i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol mewn perthynas â diogelu. Cefnogir y Cyfarwyddwr yn ei rôl gan y Rheolwr Gwasanaethau ar gyfer Diogelu a Gwella Ansawdd. Ei rôl ef/hi yw rhoi cyngor i'r Cyfarwyddwr ar bolisïau a gweithdrefnau perthnasol. Mae gan bob gwasanaeth arweinydd diogelu sy'n aelod o'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol (gweithredol). Ceir atebolrwydd am faterion gweithredol wrth ymdrin ag achosion unigol trwy reolaeth llinell uniongyrchol y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a’r Pennaeth Gwasanaethau Plant.

Bob blwyddyn bydd pob Pennaeth Gwasanaeth yn nodi ei amcanion Diogelu ar gyfer y flwyddyn a chaiff y rhain eu hadlewyrchu yn ei Gynllun Cyflenwi Gwasanaeth. Ar ran Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, bydd y Rheolwr Perfformiad Corfforaethol yn sicrhau y caiff hyn ei gymhwyso'n gyson yn y Cynllun Cyflenwi Gwasanaeth, a bydd yn adrodd i'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol ar y mater hwn. Bob chwarter bydd pob Pennaeth Gwasanaeth yn adolygu ei gynnydd mewn perthynas â chyflwyno ei Gynlluniau Darparu Gwasanaeth, gan gynnwys yr amcanion Diogelu.

Ar ran Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, bydd y Rheolwr Perfformiad Corfforaethol yn sicrhau y caiff hyn ei gymhwyso'n gyson, a bydd yn adrodd i'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol ar y mater hwn. Bydd y trefniadau hyn yn sicrhau bod Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gallu sicrhau ei hun o gadernid y trefniadau diogelu sydd ar waith.

Bydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn adrodd i Aelodau Etholedig, o leiaf bob blwyddyn, ar weithredu, monitro a gwella systemau diogelu plant ac oedolion o fewn yr awdurdod lleol.

Strategaeth Gweithlu’r Gwasanaethau Cymdeithasol

Mae’r Cyfarwyddwr yn gyfrifol am sicrhau bod gweithlu’r gwasanaethau cymdeithasol yn ddigonol ei nifer a bod ganddo'r sgiliau a'r profiad angenrheidiol i ddiwallu anghenion pobl yn ardal yr Awdurdod. Mae cael gweithlu o'r fath yn ei le yn hanfodol i ddarparu gwasanaethau’n effeithiol ac i gyflawni cyfrifoldebau gwasanaethau cymdeithasol yr Awdurdod. Rhaid i'r Cyfarwyddwr weithio gydag eraill, ac yn bwysig gyda phennaeth adnoddau dynol, i sicrhau bod gan yr Awdurdod Strategaeth Gweithlu sy'n adlewyrchu'r anghenion a'r amgylchiadau penodol sy'n gysylltiedig â gweithlu'r gwasanaethau cymdeithasol ac yn arbennig â'r farchnad sy'n ymwneud â gweithwyr cymdeithasol a'u rheolwyr.

Mae gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol rôl arweinyddiaeth strategol i hyrwyddo safonau uchel ar draws y gweithlu gofal a chymorth, gan gynnwys y sector preifat a'r trydydd sector. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol sicrhau bod Bwrdd Partneriaeth y Gweithlu Gofal Cymdeithasol yn gweithredu'n effeithiol ac yn sicrhau bod cynllun gweithlu sector cyfan ar waith. Mae gan y Cyfarwyddwr rôl allweddol wrth hyrwyddo dysgu gweithlu cydweithredol trwy rwydweithiau a pherthynas â chyrff eraill, gan gynnwys Prifysgol Bangor. Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, mewn cydweithrediad â’r Pennaeth Gwasanaethau Plant, y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion a'r Pennaeth Proffesiwn (Adnoddau Dynol), sicrhau fod gan yr Awdurdod Lleol Strategaethau Gweithlu yn eu lle ar gyfer Gwasanaethau Plant a Gwasanaethau Oedolion.

Rhaid i’r Cyfarwyddwr sicrhau bod gan yr awdurdod lleol bolisïau hollgyffredinol ynghylch personél a gwaith recriwtio diogel, sy’n ategu’r angen am weithlu gofal cymdeithasol i ddarparu gwasanaethau gofal a chymorth effeithiol, gan gynnwys yr angen i sicrhau’r gallu i ddarparu swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol drwy gyfrwng y Gymraeg. Bydd y Cyfarwyddwr a'r Pennaeth Gwasanaethau’n darparu arweinyddiaeth strategol i sicrhau y caiff gofynion *Mwy na Geiriau* eu bodloni.

Rhaid i’r Cyfarwyddwr gynghori cynghorwyr, partneriaid a darparwyr eraill os yw diffygion o ran y gweithlu’n rhwystro capasiti’r awdurdod lleol i gyflawni cyfrifoldebau statudol, a rhaid iddo nodi’r camau gweithredu sy’n angenrheidiol i gywiro’r diffygion hynny.
Rhaid i'r Cyfarwyddwr hefyd ragweld newidiadau yn y cyflenwad o weithwyr yn y dyfodol ar draws y sector wrth i amgylchiadau economaidd a chymdeithasol ehangach newid, gan gynnwys effaith datblygiadau mawr a newidiadau deddfwriaethol.

Adroddiad Blynyddol

Rhaid i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol baratoi a chyhoeddi adroddiad blynyddol ynghylch y modd y mae swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol yn cael eu harfer. Rhaid i’r adroddiad blynyddol hwn gael ei gyhoeddi cyn gynted ag sy’n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol. Bydd yr Adroddiad Blynyddol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor a rhaid iddo werthuso perfformiad yr awdurdod lleol mewn perthynas â chyflawni ei swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yng nghyswllt y flwyddyn honno a rhaid iddo gynnwys y gwersi a ddysgwyd. Dyma adroddiad yr Awdurdod ar berfformiad a rhaid iddo hefyd esbonio sut mae swyddogaethau ehangach yr Awdurdod, megis addysg, tai, hamdden a thrafnidiaeth wedi cyfrannu at gyflawni deilliannau llesiant unigolion a sut byddant yn cyfrannu yn y dyfodol. Rhaid iddo hefyd nodi amcanion mewn perthynas â hybu llesiant pobl y mae angen arnynt o ran gofal a chymorth, a gofalwyr y mae angen cefnogaeth arnynt, am y flwyddyn i ddod. Rhaid i brif swyddogion eraill gyfrannu at yr Adroddiad o'u meysydd cyfrifoldeb. Rhaid i'r Adroddiad:

- Rhoi sicrwydd fod trefniadau strwythurol ar gyfer darparu gwasanaethau cymdeithasol yn gryf
- Rhoi sicrwydd fod gweithio mewn partneriaeth yn effeithiol
- Rhoi sicrwydd fod trefniadau diogelu’n gryf
- Gwybodaeth am ymdrin â chwynion ac am y gwersi a ddysgwyd ohonynt
- Rhoi ymateb i unrhyw arolygiadau
- Gweithredu Fframwaith Strategol y Gymraeg yr Awdurdod, "Mwy Na Geiriau"

Mae’r Cyfarwyddwr yn gyfrifol am sicrhau bod yr Adroddiad yn adlewyrchu:

- Barn defnyddwyr gwasanaeth a gofalwyr, gan gynnwys plant a'u rhieni, ar sut mae'r Awdurdod wedi cyflawni ei swyddogaeth gwasanaethau cymdeithasol;
- Gwybodaeth am berfformiad gwasanaethau cymdeithasol statudol. Rhaid darparu hon a rhaid iddi ddangos sut y sicrhawyd hyn;
- Barn asiantaethau sy’n bartneriaid a darparwyr ar weithio mewn partneriaeth;

Rhaid i'r Adroddiad ddangos sut mae'r Cyfarwyddwr wedi ymgysylltu â phobl wrth ei gynhyrchu a sut mae'n adlewyrchu profiad defnyddwyr gwasanaeth a darparwyr gwasanaethau.

Rhaid ysgrifennu a pharatoi’r adroddiad mewn fformat hygyrch a rhaid ei gyhoeddi a sicrhau ei fod ar gael i'r cyhoedd ac i Weinidogion Cymru.

SICRHAU Y GWEITHREDIR Y PROTOCOL YN EFFEITHIOL

Rhaid ystyried gweithrediad effeithiol y Protocol yn rheolaidd yn y cyfarfodydd a gynhelir rhwng Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig. Rhaid cael caniatâd i unioni diffygion yn syth a gweithredu hyn. Yn ogystal, rhaid i Bennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig a'r Cyfarwyddwr gynnal adolygiad ffurfiol bob tair blynedd neu'n amlach os yw hyn yn angenrheidiol. Rhaid i bob adolygiad gynnwys yr uwch-dîm rheoli a rhaid cyflwyno adroddiad i'r Cyngor arno fel y gellir gwneud unrhyw newidiadau y gallai bod eu hangen i gryfhau'r Protocol.

Cymwyseddau Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol

Bydd yr awdurdod lleol yn defnyddio cymwyseddau Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fel y nodir yn rhan 8 para 91 dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 wrth benodi neu ddynodi Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol sydd wedi'i amlinellu yn Atodiad 1.

Atodiad 1

Cymwyseddau Cyfarwyddwr Gwasanaeth Cymdeithasol (Rhan 8 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014)

Ni chaniateir i awdurdod lleol benodi person yn gyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol iddo oni bai ei fod yn fodlon bod y person hwnnw wedi dangos y gyfres lawn o gymwyseddau rhyngberthynol sy'n diffinio'r wybodaeth, y sgiliau a'r ymddygiad sy'n ofynnol gan y swyddogaeth. Yn gyffredinol, mae'r cymwyseddau hyn yn gyson â Model Ymddygiad Grŵp Arwain y Gwasanaeth Cyhoeddus yng Nghymru.

Rhinweddau Craidd

Hunanymwybyddiaeth a dysgu

- y gallu i ddangos gweledigaeth, creadigrwydd, hyblygrwydd, blaengaredd a deallusrwydd emosiynol gan fabwysiadu agwedd eangfrydig at gyfleoedd dysgu a datblygu ar ei gyfer ei hun ac ar gyfer pobl eraill

- ymrwymiad i sicrhau bod pob gwasanaeth a phob person ar draws pob sector sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau gofal a chymorth yn datblygu'n barhaus

Awydd i sicrhau canlyniadau a chydnerthedd

- profiad sylweddol ym maes rheoli a darparu gwasanaethau gofal a chymorth effeithiol
- gwybodaeth am gyd-destun deddfwriaethol a strwythurol gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Nghymru, yn enwedig Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- parodrwydd i'w ddwyn ei hun i gyfrif, a dwyn pobl eraill i gyfrif, am y modd y caiff canlyniadau eu cyflawni

Gweithio yn y dyfodol

Hyrwyddo blaengaredd a newid

- y gallu i ddarparu arweinyddiaeth broffesiynol gref, a'r gallu i sicrhau ac ysbrydoli newid a gwelliant drwy fod yn ddylanwadol, bod yn agored a chyfathrebu'n effeithiol

- y gallu i gymryd camau rhagweithiol i hyrwyddo a hwyluso integreiddio a chydweithredu rhwng gwasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol er mwyn sicrhau canlyniadau gwell i bobl sydd ag anghenion o ran gofal a chymorth

Cyfeiriad Strategol

- gwybodaeth a phrofiad ym maes cynllunio a datblygu'r gweithlu, a dealltwriaeth dda o bwysigrwydd gweithlu effeithiol ym mhob sector

- y gallu i ddwyn pobl a gwasanaethau i gyfrif drwy sicrhau bod llif a systemau gwybodaeth, llinellau adrodd a dulliau archwilio proffesiynol ac archwilio rheolaeth ar waith

Cydweithio ag eraill

Meithrin cydweithredu a phartneriaeth

- y gallu i hyrwyddo dulliau effeithiol o weithio mewn partneriaeth, gan gyfrannu at ddatblygu atebion cydweithredol a lunnir ar y cyd rhwng y sector cyhoeddus, y sector annibynnol a'r trydydd sector wrth gynllunio a darparu gwasanaethau sy'n gwneud yn fawr o arbenigedd ac adnoddau

- y gallu i wneud penderfyniadau strategol sy'n seiliedig ar dystiolaeth er mwyn datblygu gwasanaethau gofal a chymorth effeithiol mewn modd cydweithredol

- y gallu i fod yn hyblyg ac yn barod i addasu wrth arwain, a pharodrwydd i ddysgu oddi wrth eraill er mwyn gwella'r ddarpariaeth o ran gwasanaethau

Sgìl ac ymwybyddiaeth wleidyddol

- dealltwriaeth o weithio, a phrofiad o weithio, ar lefel uwch mewn cyd-destunau gwleidyddol cenedlaethol a lleol sy'n atebol i'r cyhoedd

- gwybodaeth dda am amgylchedd gweithredol mudiadau yn y sector annibynnol a'r trydydd sector sy'n darparu gwasanaethau gofal a chymorth

<u>Cyflawni</u>

Canolbwyntio ar ddinasyddion a gwerth

- sicrhau bod yr awdurdod lleol a phob partner yn mabwysiadu dull gweithredu sy'n ceisio hyrwyddo llesiant pobl y mae arnynt angen gofal a chymorth, a gofalwyr y mae arnynt angen cymorth

- darparu arweinyddiaeth strategol er mwyn sicrhau bod pob gwasanaeth gofal a chymorth yn cael ei ddylunio a'i ddarparu mewn partneriaeth â dinasyddion a'i fod yn canolbwyntio ar alluogi dinasyddion i sicrhau eu llesiant eu hunain

- dangos sgiliau ardderchog o safbwynt rheolaeth ariannol yng nghyswllt cyllideb yr awdurdod lleol a chyllidebau a rennir

Rhannu Arweinyddiaeth

- y gallu i ddangos arweinyddiaeth a gaiff ei thywys gan werthoedd er mwyn sicrhau ymrwymiad staff a rheolwyr ar bob lefel i gynnal safonau uchel ac arfer da, drwy eu grymuso i ddangos uchelgais a chymryd cyfrifoldeb